

Sebestyén Lajos

Furcsa öröm

Mert hiába tudom, hogy a napkeltével nem egy új naprendszer születik, csak a föld folyamatos forgásában a következő fordulat következik, mert hiába tudom, hogy ez a véges életem egyszer a végéhez ér, nyitott szemmel járva, mégis be kell építenem a határtalanlanságú leszükkített fegyelmezett mondatokba, hogy ne mondhasák: szépen mesél. Mert hiába tudom, hogy vekkercsörgésig sokaknak nem elég a pihenés,

mert a munka tőlük sohasem volt, és nem is lesz sohasem elég, mert hiába tudom, hogy számtalan kéz mozdul hozzátenni az egészhez, hogy még több legyen, és számtalan elvenni, hogy neki a többinél is több legyen, nehéz, milyen nehéz ezt jólélekkel kifejezni úgy, hogy ne mondhasák: szépen mesél!

Furcsa öröm ez így — öntudatba zárva.

A mikor Ágnes nekifohászko-
dott a hegyoldal meredek
kölépcsőjének, már szürkül-
ni kezdett. Nem félt éppen, de
érezte, hogy könnyen elfoghatja
ez a nyomasztó érzés. Mire föl-
ért az öreg gesztenyefák szegé-
lyezte útra, zihálva kapkodta a
levegőt. Lent még vacogott a fo-
ga, most meg alig tűrte a kabát
melegét. Az eső kelletlenül nyá-
fogott, a fekete faágakról egy-
kedvűen potyogtak a vízcseppek.
Távolról lövöldözés verődött az
idegeihez, különben csend lett
volna.

Letekerte nyakáról a sálát és
táskájába gyömösölte. Nem állt
meg, csak lassított, hogy elvé-
gezhesse ezt a műveletet. Arra
gondolt, hogy rettenetesen egye-
dül van, ha valaki megtámadná,
tán nem is védekezne. Biztatta
magát, hogy neki minden mind-
egy, de azért óvatosan körülné-
zett. A villák némán gunnyasz-
tottak a kerítések mögött.

Hirtelen három suhanc ter-
mett előtte, a vállukon géppisz-
toly lötyögött. Szembe jöttek, és
lefelé iparkodtak. Ágnes akkor
vette észre őket, amikor beléjük
ütközött. Azt hitte, menten össze-
szesiesik, úgy elkezdett ugrálni a
szíve.

— Mit sápadozol, szépanyám?
Kiáltani akart, de érezte, hogy
nem tud. Álmodott már ilyet,
hogy két emelték rá, s hiába
üvöltötte, hogy segítség, nem jött
ki hang a torkán. Úgy menekült
meg, hogy felébredt az iszonyat-
tól. Lehet, hogy ezúttal is...

— Nem eszünk meg, nyanya —
hajolt bele az arcába az egyik,
aki szöke loboncu volt és ragyás,
és kibírhatalan lehetett. — Hát-
ra arc, és tarts velünk, nem bá-
nód meg.

Fogalma sem volt, hogyan sza-
badult meg tőlük. Csak azt vet-
te észre, hogy úgy szalad, majd
kiszakad a lelke. Hazáig rohant,
szinte tébolyultan, utólag maga
sem értette, miért. A kertkapun
ügyvel-bajjal találta meg a kulcs-
lyukat, s csak akkor kémlelt
vissza, amikor belül volt a küszö-
bön. Már csendes volt a kör-
nyék.

Menekülni! Még csak a tudata
mélyén mocorgott ez a gondolat,
mire azonban fölvészorgott al-
berleti szobájába, elhatározással
erősödött.

Zolt később vette észre. Fo-
telban ült, háttal az ajtónak, s
lábbal verte a rádióból kipat-
tató mambo ütemét. Mintha ügyet
se vetett volna Ágnesre. Aztán
egyszerre felpattant, a szemöldö-
ke közt megjelent a mély függő-
leges ránc és elkapta a belépő
lány két karját.

— Most beszámolsz, hogy mer-
re csatangoltál — dörrent a
hangja, a szeme meg szikrákat
vetett.

Ágnes még alig tért magához,
csak pislogott értetlenül, s ez fel-
ingerelte a férfit. Már üvöl-
tött:

— Felelj, ha kérdezlek! Hogy
mertél elmaradni? Azt hitted, eb-
ben a zűben nem jövök, mi? Hát
mellőgtél. Vedd tudomásul,
hogy...

— Hagyd abba! — vágott köz-
be a lány olyan élesen, hogy Zo-
li meghökkenett tőle. — Te vedd
tudomásul, hogy független va-
gyok, nem tartozom számadással.
Tudod mit? — vette lejjebb a
hangját. — Elegem van belő-
led.

A férfi hátrább lépett, és dőb-
benten meredt rá. Elképzelné sem
tudta, mi történt Ágnessel, aki
soha nem ellenkezett vele, s egy

picit mindig megrettent, ha emelt
hangon szólt hozzá. A lány ki-
használta a helyzetet, és elké-
pesztő bátorsággal vágta oda:

— Nem kellessz többé, utállak
téged is. Hozzám ne nyúlj, mert
szólok Kaszárnak. Őt évig tür-
tem, elég volt. Befejtjük! Ér-
ted?

A férfi felfújta magát, és le-
szegve közeledett hozzá. Ágnes
ellépett az útjából, a dívány tám-

Ágnes

lájáról elmarkolta a bronz turul-
madarat, s visszakézzel kinyitotta
az ajtót:

— Úgy nyúlj hozzám, hogy az
arcodba vágok, nem bánom, akár-
mi történik. Menj el, különben
baj lesz.

Zolt megtorpant, tűnődni lát-
szott. Aztán kijelentette, hogy
Ágnesnek elment az esze, s sze-
delőzködött.

Kaszár Károly főberlő min-
den szót hallott, és nem értett
semmit. Mindenesetre örült a tör-
téneknek. Régi vágya volt meg-
kapni a rendkívül csinos, min-
dig kifogástalan megjelenésű
lányt, de az egyetlen pillan-
tásával visszakoztatta. Most lá-
bra kapott benne a remény. Tudta,
a nők labilis állapotban mindig
engedékenyebbek.

— Ágnes, kérem — kiáltott át —,
ha akar, jöjjön velünk. Három
vagyunk, betársulhat negyedik-
nek.

Ahogy a lány benyitott, Kaszár
egy telegyömösölt bőrön-
döt próbált térdével arra kény-
szítenni, hogy becsukódjék. Köz-
ben erőlködve, fújta el elhadar-
ta, hogy egyik barátjával és an-
nak feleségével Amerikába ké-
szül, ahol mosodás nagybátyja
partfogását reméli.

Ágnes tisztában volt minden-
nel. Kaszárnét fél éve vitte el a
rák, s ha igent mond, neki kell a
helyét betölteni. Semmi kedve
nem volt a legalább ötven esz-
tendő, hájas és kopasz fogorvos
ágyába bújni, de miközben nézte
a pufók emberke buzgó erőlkö-
dését, felmagasodott neki a sza-
badtság fátylós szobra, s mögötte
az ígéret földje. Aprócska gye-
reklány volt, amikor édesapja, a
harmincas évek elején Ameriká-
ról mesélt neki, ahová ment is
volna, meg nem is a kilátástalan-
ság elől. Aztán mégis maradt.
Loholt, gürített inaszkadtlag, az-
tán egyszer meghűlt és többé nem
kelt fel a betegágyból. Amerika
helyett a temetőben kötött ki.
Ágnes jajgatva siratta. Külön-
sen akkor hiányzott neki, ami-
kor a mama hozzámért egy bank-
szolgához, aki előtt ő meg nem
állhatott soha. Ágnes, mint li-
dérces álomra emlékezett, ho-
gyan lökte fel a bankszolgá, ha
útjába került, s milyen, ördögi
vigyor jelent meg az arcán, ami-
kor bele-belecsípett a húsába.
Szerencsére, megölte a guta-
ütés.

Magához tért, s elmosolyodott
a főberlő igyekezetén. Vissza-
ment a szobájába, s megállt az
ablaknál. Odalent jó hajításvírya
lomhán kullogott a folyó, de ezt
inkább sejtette, mint látta a söté-
tében. Az eső fáradtan csepe-
részett, mintha az ég a könnyeit
hullatta volna a városra. Vala-
hol géppuska ugatott.

Kapkodó mozdulattal tártá ki
a szekrény ajtaját, de megakadt
a keze. Szabadul tehát Zoltitól,
most már csakugyan szabadul. Őt
év óta többször is megpróbált
szakítani vele, de mindig gyen-
gének bizonyult, Zolt család-
ember, zöldsegesboltja van és tö-
méntelen sok pénz, futotta be-
löle a sok ajándékra. Ha jött,
órákig ült az asztalnál, számoit,
kalkulált, amíg ő haza nem ért a
leiróból, ahol nyolc órán át ver-
te a nagykocsis gépet. Ha csak
tíz percet késett is, rátamadt,
hogy merre csavargott. Ő szín-
házba ment volna néha, de Zolt
rögtön ideges lett, hogy minék
az a haszontalanság. Megköny-
nyebbült, hogy most vége lesz
ennek.

Oldalt az állótükröben meglá-
ta önalakját. Még sima a bőröm
— állapította meg. Fésülgetni
kezdte dús sötét haját, s elgyö-
nyörködött a gazdag zuhatagban.
A harmincegyből letagadhatnék
vagy hatot, az alakom szabályos,
a mellem jól feszülnek. Nagy,
barna szeme csillogott, mint az
antracit.

Elégedetten kezdett csomagol-
ni.

És a mama?

Ez úgy vágott bele, mint a kés,
kimondhatatlan fájdalommal. A
mama Kispeszen lakott Feri fiá-
val és a menyével, de hetente
elszökött hazulról, hogy Ágnes
meglátogassa. A születésnapján
pedig mindig csigatészta és hú-
slevessel kedveskedett a lányának.
Látáshoz belenyugodott, hogy
nem ment férjhez, de örökre ag-
gódott, hogy az a zöldseges egy-
szer még bajba keveri. Kislány
korában gyakran megvédte a
bankszolgá durvaságától, most
azonban mit tehetne?

Mióta elkezdtek lövöldözni,
nem mutatkozott a mama, ami
érthető. A fia pártitkár volt a
csepeli öntődében, miatta nem
mozdult el otthonról, érte mor-
szolgatta egész éjjel a rózsafü-
zért.

Ágnes abbahagyta a szedelőz-
ködést.

— Na, jön, Ágnes, kérem? —
nyitott be vörösré hevülten a fő-
berlő. — Siessen, vár lent a ko-
csi.

Kapkodva gyűrte tele ruhával
a bőröndöt, s még egyszer kö-
rülnézte a szobáját, tévován hát-
rált kifelé. Enyhe bosszú bi-
zsergette a szívét, hogy eltűnik,
és holnap hiába keresi majd a
szeretője.

A lépcsőházban élénk sürgés
fogadta. Kaszár cókmojkját ci-
pelték le az autóból. Tűnővelép-
kedett utánuk, amikor a lépcső
pihenőjében meglátta a mamát.
Jé! November hatodika van, a
születésnapom — jutott eszébe
hirtelen, és földre esett az arca.
Lám, eljött mégis, mint rende-
sen. Elejtette a pakkot, a nyaká-
ba borult, és visszament vele a
szobába. A mama nem szólt, csak
eleredtek a könnyei. Nehézsé-
ségezett erre-árra, majd höppög-
ve megszólalt:

— Mit véteztél?... Itthagytál
volna... nem is értem... Ág-
nes...

A lánya fájdalmasan mosoly-
gott, majd lassan kigombolta és
levette az esőkabátját. Zseb-
kendőt szedett elő, s gyengéden
nyomogatta a mama szeme alá,
aki nehezen vigasztalódott. Le-
hajolt, elkezdte bontogatni az
ételhordót, s az edényeket kö-
rülmenyesen rakosgatta az asztal-
ra.

F. NAGY ISTVÁN

Megkérdeztük...

Amíg fiatalok vagyunk

Azt én nem tudom megmon-
dani, milyen a jó munka-
hely, és milyen a rossz,
mert ezzel az eggyel van nekem
összesen egy. Sehol nem dolgoz-
tam máshol, és egyelőre nem is
akarok, mert ez éppen nekem
való. Most a lecsőtőlben va-
gyok, mert annak van a szezon-
ja, tavasszal nyakig vagyunk bor-
sóval, aztán zöldbabbal, télen hal-
konzervet készítünk. Biztosan
sok olyan ember van, aki egyike-
től se válna, nekem mindegyik jó.
Meglehet, éhen is halna az em-
beriség, ha mindenki csak egyfé-
le munkát szeretne.

Tizenhét éves voltam, ami-
kor helyet kezdtem keresni ma-
gamnak. Anyámmal tanyán lak-
tunk, én se akartam egyedül
hagyni, ő se akart elengedni,
mégis kizomdultam hazulról. Elő-
ször csak azt gondoltam, bent a
faluban is jó lesz nekem, az is
előrelépés. A mórhalmi konz-
ervtelepre mentem, ott mondták,
bent a gyárban, ott kellene a
munkaerő. Buszt is küldenek, ka-
puig szállítanak, menjünk oda.
Szerződést kötöttünk, egy dara-
big hosszabbították, aztán állás
lett belőle. Jöttek az ajánlatok,
tegyünk vizsgát, szakmunkás le-
het belőlünk. Gondoltam, a vizs-
ga jó lenne, mert a pénz is több
lesz utána, de az lesz a vége,
hogy oda is kózmálhat az em-
ber: ha leviszgaázom, nehezebben
mozdulok. Nehéz a munka, az is-
kola csak utána jöhet, ezt is meg
kell fontolni. De ha nehéz a mun-
ka, annál inkább kell a vizsga,
különben mindig nekem marad a
nehéz.

Mit ér a bizonyítvány pénz-
ben? Ha már megvan, nem na-
gyon számolja az ember, várjon
egy kicsit, utána gondolok. Kö-
rülbelül ezer forinttal több egy
hónapban a fizetésem, mint
amennyi anélkül lenne.

Hetvenhatban elhatároztuk,
hogy házat építtünk. Kellő ak-
kora elhatározás hozzá, mint a
gyerekhez, de beleváltunk. Mi-
kor csináljuk, ha nem fiatalon?
Ha kiizzadjuk, legalább még hasz-
nát is látjuk. Ami pénzünk ösz-
sejött, mindig anyagot vettünk
rajta, 160 ezret adott az OTP,
idén el is készült. Nem úgy iga-
ziból, mert három szoba van be-
ne, de csak egyik lakható. Vi-
szont van fürdőszoba, és az föl-
ér másik kettővel. Szerintem az
a legfontosabb a mai lakásban.
Olyan nagyon érzékeny nem va-
gyok, de meg tudok sértődni én
is, ha elkezdik világ csudájaként
mutogatni tévében-újságban, für-
dőszobája van a falusi ember-
nek is. Az nem olyan, mint a
többi, neki nem jár? Ha nem
félteglával vakarja magáról a
retket, akkor már föltűnik?

Sokan vannak, akik azt mond-
ják, arra való a fiatalság, hogy
éljünk is valamikor. Mi is azért
építünk, hogy éljünk is valami-
kor, benne a házban. Igaz, hogy
rámegy szépen a fiatalságunk, de
legalább értelmét látjuk. Most va-
gyok huszonnyolc éves, még leg-
alább hat év kell, hogy a házál-
teljesen készen legyünk. Mindig
nehezebb, mert a kölcsönt is tör-
lesztetni kell, magunkra is gon-
dolni kellene már. Annyit válto-
zott a világ, hogy azelett törhet-
tük a fejünket, mit vegyünk, most
viszont meg beszélni se nagyon
kell róla. Előre megszabott he-
lye van a pénznek.

Miből lehet házat építeni? Ket-
ten keresünk elég jól, és össze-
húzzuk magunkat. Ha haza-
érünk, azt a kert, a gyümölcsös, a
baromfi, a disznó, mind a mun-
kát kéri, de legalább konyhá-
ra keveset kell költeni. Nem lehet
azt mondani, mennyi munkával
jár, de nem is kérdezi tőlünk
senki. Amíg fiatalok vagyunk,
bírnunk a munkát. Jött aztán az
OTP, és jöhettek a kőművesek.
Szépen dolgoztak, gyorsan halad-
tak.

Sátortétő a házunk, mert az
utcánkban minden új ház ilyen.
Ne legyen alábbvaló a miénk se,
ez volt a szempontunk. Apósom
időközben megint megnősült, ma-
gunk maradtunk az új házban,
hármasban, Nagybó, mint a tar-

jáni lakások, de olyan kicsiben
mi talán meg se tudnánk élni.
Majd ha a lányunk belenő, ak-
kor talán ki tudjuk használni
mind a három szobát. Igaza van,
kellene még egy gyerek, mint
ahogy az érettségi is kellene, el
is férne, és ez is, az is addig
kellene, amíg fiatalok vagyunk,
de ennyi munka, ilyen hajítás
mellett nehezen megy.

Üdülni voltunk, hogyné let-
tünk volna! Nászúton voltunk a
Balaton mellett, beutálva. Olyan
jó volt, ki is mondtuk, minden
évben elmegyünk valahová. Még
eddig egyszer se sikerült, nincs
rá időnk. Külföldre menni? Jó
lenne nekünk itthon is. Ha csak
ezt az országot bejárhatnánk,
amíg fiatalok vagyunk, avval is
kibékülünk. A férjem sokfelé
jár, mert mozdonyvezető, de pi-
henni, körülnézni sok ideje neki
sincs. Ha hazajön, megy ki a
kertbe, vagy a tízéves Trabantját
bütyköli.

Megfordult már a fejemben,
jobb lenne otthon maradni ta-
lán. Nem én találtam ki, ha-
nem hívtak. Sok oka van annak,
hogy én ezt a gyárat el nem ha-
gom. Nem a fizetés az első, ám-
bár arra igen nagy szükségünk
van, hanem az, hogy itt össze-
szoktunk, és össze is tartunk. Ha
valaki táppénzen marad otthon,
alig várjuk, hogy visszajöjjen. Ki-
nyitjuk mi a szánkat, ha a fő-
nökséggel szemben kell valamit
mondani, akkor is. Olyan nin-
csen, hogy csak egy beszél min-
dig, a többi meg hallgat. Ami-
kor valami kezd nem jól men-
ni, akkor szólunk. A bejárásból
károm nincsen, mire az otthoni-
ak hazaérnek, én is otthon va-
gyok. Mondja meg, minek vál-
toztassak akkor munkát? Annyi-
ra nem szoktunk össze, hogy hi-
vatalosak lennénk egymáshoz la-
kodolomban például, mert a gyá-
ri összetartás és a családi egé-
szen más.

Azért, hogy most lecsóval dol-
gozunk, megcsinálom én a lecsót
otthon is. Nem úgy, mint itt,
mert ez egészen más, ebben csak
paprika és paradicsom van, ot-
thon pedig rizst is, kolbászt is te-
szek bele. Ez a szag nem ivódik
annyira belénk, hogy ne bírnánk,
inkább a húskonzervek gőze ma-
rad meg jobban. Borsószorban
szivattyúkezelő vagyok, zöldbab-
nál is, most a töltőgépnél dol-
gozom, télen meg a halkonyhá-
ban: olajoshal, halászlé. A teli
munkára tudnék panaszkodni,
mert elég hideg van, mellény nél-
kül nem lehet kiállni, de a többi
mind nyáron van.

Tudom, hogy sokan elmennek
innen, de hogy miért, azt nem.
Messziről járnak be, talán azért.
Régóta mondják, nagyon ráférne
a mi gyárunkra a korszerűsítés,
mert nagyon az utolsó között
vagyunk. Talán külföldi pénzt is
többet tudnánk szerezni, ha több
jó konzervet gyártanánk, a me-
zőgazdaság is jól járna velünk,
nem termelne néha hiába, vagy
legalább nem fájna a feje, ha be-
ült a jó termés, de én ehhez nem
merek hozzásszólni, mert nem ér-
tek hozzá. A miénknek korszerűbb
konzervgyárat én még nem lát-
tam, soha sehol nem voltam, mit
mondhatnék? Amikor ide jöt-
tem, sokkal nehezebb volt a
munka, azt tudom, de hogy en-
nél is lehet könnyebb, azt
nem tudhatom.

A fizetés? Ezerkétszázzal kezd-
tem, most háromezer-nyolcszáz.
Vegyük ezt úgy is, ahogy van,
ennek egy részében csak a szám
lett nagyobb, az értéke nem, mert
a forint is akkor volt a legerő-
sebb, amíg fiatal volt. Ha va-
sárnapolunk is, szombatolunk is
bent, akkor több a fizetés is.
Én bejövök mindig, ha tudom,
hogy az uram otthon lesz, mert
mást mit csinálhatnék? Péntek-
től hétfőig itt rengeteg por-
téká meg tud romlani, ez a
szempont, meg az a régi, hogy
a pénzre most van a legnagyobb
szükségünk.

(Elmondta Németh Jánosné, a
szegedi konzervgyárban.)

HORVÁTH DEZSŐ